

LATVIJAS VALSTS ARHĪVU ĢENERĀLDIREKCIJA

Reģ. Nr. 90000037549, Šķūņu ielā 11, Rīgā, LV – 1050. Tālrunis 7212539, tālr./fakss 7213994, 7225564 (diennakts)

23.09.2008. Nr. 1 - 9/342^{Rīgā}
Uz. _____ Nr. _____

Latvijas valsts arhīviem
Arhīvu inspekcijai

Par uzdevumiem 30.05.2008.
rīkojuma Nr. 55 izpildē

Valsts arhīvu ģenerāldirekcija ar 30.05.2008. rīkojumu Nr. 55 “Par pilsētu zemes komisiju dokumentu sakārtošanu un aprakstīšanu” uzdevusi visiem valsts arhīviem, kuri nodrošina pilsētu (novadu) domes arhīva uzraudzību, izpildīt Centrālās zemes komisijas (turpmāk – CZK) 19.05.2008. lēmumu Nr. 7263 “Pilsētu zemes komisiju dokumentu uzskaites, saglabāšanas un turpmākās izmantošanas nodrošināšanas kārtība” (turpmāk – Kārtība), kā arī sniegt metodisku palīdzību pilsētu **zemes komisijām** dokumentu uzskaites, saglabāšanas, aprakstīšanas un turpmākās izmantošanas nodrošināšanā.

Pildot 30.05.2008. rīkojumu Nr. 55 “Par pilsētu zemes komisiju dokumentu sakārtošanu un aprakstīšanu” un konsultējot pilsētu zemes komisijas, jāņem vērā, ka ilgstošā laika periodā zemes komisiju dokumentu uzskaitē lietu nomenklatūrās, komisiju dokumentu aprakstīšanai un turpmākās izmantošanas nodrošināšanai nav pievērsta vajadzīgā uzmanība kā attiecīgo pašvaldību komisijām, kuras pašvaldības izveidojušas, pamatojoties uz speciālo likumu pamata. Lietu nomenklatūrās netika uzskaitītas **visas lietas** un **reģistri**, kas veidojās komisiju darbībā, bieži lietu nomenklatūrās norādot tikai apvienojošu virsrakstu “zemes komisijas dokumenti”. Tas izraisīja situāciju, ka daudzviet pilsētu zemes komisijās nav veidoti dažāda satura atsevišķi iesniegumu reģistri, dažviet tie iekļauti domes vienotajā saņemto dokumentu reģistrā (glabāšanas termiņš – 10 gadi EK) vai vispār nav reģistrēti saņemtie dokumenti. Uzskatot par lietderīgāku un ērtāku izmantošanai, daudzas zemes komisijas ir izveidojušas uz īpašumu vienu lietu – zemes jeb īpašuma lietu, apvienojot tajā dokumentus par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu, par īpašuma denacionalizāciju, kompensāciju piešķiršanas u.c. jautājumiem.

Laika gaitā daļa pilsētu zemes komisijas bez jebkāda normatīvajos aktos noteikta pamatojuma nodevušas zemes (īpašuma) lietas Valsts zemes dienesta (turpmāk – VZD) reģionālajām nodaļām, atsevišķos gadījumos pat nesastādot dokumentu (aktus, sarakstus, pavadzīmes) par minēto dokumentu nodošanu un pieņemšanu VZD.

Lai novērstu radušās sekas, Valsts arhīvu ģenerāldirekcija izstrādāja kopā ar VZD speciālistiem priekšlikumus Kārtībai pilsētu zemes komisiju dokumentu

uzskaites sakārtošanai un aprakstīšanas nodrošināšanai. Pēc vairākkārtējas apspriešanas CZK sēdēs priekšlikumi tika pieņemti un ar CZK lēmumu tika apstiprināta “Kārtība pilsētu zemes komisiju dokumentu uzskaites, aprakstīšanas un turpmākas izmantošanas nodrošināšanai”.

CZK apstiprinātajā Kārtībā ir iekļāvusi iespējamās situācijas, kādas konstatētas pilsētu zemes komisiju darbībā, tām sadarbojoties tikai ar VZD attiecīgajām reģionālajām nodaļām zemes reformas un īpašumu denacionalizācijas laikā:

1) **ievērotas** likumos noteiktās prasības un zemes komisijas darbībā visi izveidotie dokumenti **atrodas** zemes komisijas **lietvedībā**, bet dokumenti nav aprakstīti vai aprakstīti tikai atsevišķi dokumentu veidi (sēžu protokoli, lēmumi).

Pilsētu zemes komisijām nekavējoši izvirzīt uzdevumu veikt visu komisijas dokumentu, t. sk. reģistru aprakstīšanu 2009. gada laikā, ja iepriekš arhīvs vai Arhīvu inspekcija pēc pārbaudes nav jau noteikusi citu izpildes termiņu. Ievērot, ka zemes reformas pabeigšanas pilsētās termiņš saskaņā ar likumu “Par zemes reformas pabeigšanu pilsētās” ir 2010. gada 1. februāris.

Zemes komisijas dokumentus aprakstot, jāievēro Centrālās zemes komisijas Kārtības 1. un 2. punktā noteiktās prasības. Kārtībā norādīts, ka dokumenti sakārtojami un aprakstāmi vairākos lietu aprakstos. Tas dod iespēju dokumentus grupēt pa atsevišķiem dokumentu veidiem (sērijām), piemērojot hronoloģisko principu zemes komisijas lēmumu, sēžu protokolu, iesniegumu reģistru u.c. dokumentu aprakstīšanā, bet zemes jeb īpašuma lietas – alfabētiskā kārtībā pēc īpašuma adreses vai pēc citāda principa.

Ja zemes jeb īpašuma lietās lietvedības procesā iekļauti dažādi dokumenti, kuri attiecas uz attiecīgo īpašumu, piemēram, par zemes īpašuma tiesību atjaunošanas, denacionalizācijas, kompensācijas u.c. jautājumiem, tad zemes jeb īpašuma lietas noformē, ievērojot oriģinālās kārtības principu, kāds izveidojies lietvedībā, dokumentus formējot lietās. Lietas nedrīkst izjaukt un dokumentus pārkārtot, lai nodrošinātu dokumentu autentiskumu, nepieļautu informācijas zudumus vai pat to falsifikāciju;

2) **nav ievērotas likumos** “Par zemes reformas pabeigšanu pilsētās”, “Par arhīviem” **noteiktās prasības**. Lai novērstu pieļautos likumu prasību pārkāpumus, ja laika gaitā daļa zemes komisijas dokumentu ir nodoti VZD reģionālo nodaļu, biroju arhīviem (parasti tās ir zemes jeb īpašuma lietas par konkrētiem īpašumiem), CZK Kārtība nosaka, ka jāsakārto lietu uzskaitē un lietu pieņemšanas un nodošanas fakts (– i) jānoformē ar aktu.

Kārtības 3.1. un 3.2. punktā noteikts, kā jārikojas zemes komisijai, ja dokumenti – zemes (īpašuma) lietas nodotas, nesastādot nekādus dokumentus par nodotajām un pieņemtajām lietām un arī ja, lietas nododot VZD, sastādīti saraksti, pavadzīmes par nodotajiem zemes komisijas dokumentiem.

Rezultātā par pilsētas zemes komisiju VZD nodotajiem dokumentiem jāstāda akts par pilsētas zemes komisijas dokumentu nodošanu un pieņemšanu (skat. Kārtības 3.3. un 3.4. punktus). Nodošanas un pieņemšanas komisijas sastāvā piedalās valsts arhīva pārstāvis.

Nosūtām apstiprināto akta formu (pielikumā). Aktā noteikto komisijas sastāvu noteica VZD speciālisti.

Akta formas izstrādāšanā piedalījās VZD speciālisti. Svarīgi, ka aktā norādīts, **par kādu laika periodu zemes komisijas dokumenti ir nodoti.**

Akta formu nosūtīt tikai tām pilsētu (novadu) **domēm, kuru zemes komisijas nav ievērojušas likumu** “Par zemes reformas pabeigšanu pilsētās” un daļēji vai pilnībā nodevušas zemes jeb īpašuma lietas VZD reģionālo nodaļu biroju arhīviem.

Informācija par dokumentu uzskaites un saglabāšanas pašreizējo stāvokli pilsētu zemes komisijās ir pieejama Arhīvu inspekcijas pārbaužu aktos, kuri sastādīti **2008. gadā**, vai arī tas jānoskaidro pilsētu (novadu) domēs, veicot uzraudzības darbu zemes komisijās.

Paskaidrojam, ka pilsētu zemes komisiju dokumenti aprakstāmi **atsevišķos** lietu aprakstos, jo tie veido atsevišķas dokumentu sērijas.

Vēl nav izdarīti grozījumi likumā “Par zemes reformas pabeigšanu pilsētās”, kurus ir iesniegusi Valsts arhīvu ģenerāldirekcija Centrālajai zemes komisijai un Saeimas Agrārās, vides un reģionālās politikas komisijai. Likuma grozījumos paredzēta visu zemes komisiju dokumentu glabāšana pilsētas domē, kas ir šo dokumentu radītāja. Pagaidām saskaņā ar minēto likumu visi pilsētu zemes komisiju dokumenti pēc reformas pabeigšanas ir jānodod Valsts zemes dienestam.

Vienota arhīva fonda saglabāšanā ieinteresētas arī pilsētu (novadu) domes. To apliecināja CZK sēdē uzaicinātie Siguldas novada domes un Ventspils pilsētas domes zemes komisiju priekšsēdētāji, kuri piedalījās lēmuma projekta apspriešanā par pilsētu zemes komisiju dokumentu uzskaites, saglabāšanas un turpmākas izmantošanas kārtību.

Pilsētu (novadu) domes ieinteresētas zemes komisiju dokumentus, tai skaitā par īpašumiem, atstāt domes arhīva fondā, jo tie tiek praktiski izmantoti informācijai par īpašumiem. Turpretim, nododot tos pēc reformas pabeigšanas Valsts zemes dienestam, tie veidos VZD arhīvos tikai neizmantojamu vai reti izmantojamu, ierobežoti pieejamu arhīva dokumentu uzkrājumu, kas uzliks papildus slodzi darbiniekiem un prasīs papildus līdzekļus to saglabāšanas nodrošināšanai. Minētais viedoklis būtu noskaidrojams un ierosināms izskatīt arī citām pilsētu (novadu) domēm, lai tās iesniegtu savus priekšlikumus Saeimas Agrārājai, vides un reģionālajai komisijai. Komisijā pēc Valsts arhīvu ģenerāldirekcijas priekšlikuma jautājums pirmoreiz tika izskatīts 20.05.2008. un pieņemts lēmums par jautājuma saskaņošanu ar VZD un Tieslietu ministriju, lai to vēlreiz apspriestu komisijā.

Pielikumā: Akta par pilsētas zemes komisijas dokumentu nodošanu un pieņemšanu veidlapa uz 1 lp.

Valsts arhīvu ģenerāldirektors

V. Štāls

Feldmane 67227371

Marksa 67212418